

Vanaf 2014 zijn scholen verplicht een passende onderwijsplek te bieden aan leerlingen die extra ondersteuning nodig hebben. Om passend onderwijs te kunnen geven, werken gewone en speciale scholen samen in regionale samenwerkingsverbanden. Erik Wissink is coördinator van het Samenwerkingsverband (SWV) Helmond-Peelland PO. Met Wil van Venrooij, onderwijskundige op De Kempel, verkent hij de rol van de pabo in passend onderwijs. Er blijken voldoende aanknopingspunten voor een vervolgesprek.

SWV Helmond-Peelland PO is verantwoordelijk voor het passend onderwijs aan alle basisschoolkinderen in de (deel)gemeenten Asten, Boekel, Deurne, Geldrop-Mierlo, Gemert-Bakel, Heeze, Helmond, Laarbeek, Nuenen en Someren. Aangesloten scholen leggen onder verantwoordelijkheid van het bestuur in een schoolondersteuningsprofiel (sop) vast hoe ze leerlingen kunnen ondersteunen. Basisscholen stellen met dit profiel scherp welke expertise er aanwezig is voor specifieke ondersteuningsvragen en dit heeft natuurlijk consequenties voor de scholing en ondersteuning van leerkrachten.

Zo passend mogelijk

Volgens de nieuwste plannen van staatssecretaris Dekker moeten scholen zich specialiseren in hun ondersteuningsaanbod. Een school met meer expertise rond hoogbegaafdheid zou dan meer van deze leerlingen kunnen opvangen. Andere prioriteiten zijn het realiseren van een dekkend ondersteuningsaanbod en het verminderen van het aantal thuiszittende leerlingen. Erik Wissink: "Een dekkend ondersteuningsaanbod betekent dat wij voor alle kinderen binnen het samenwerkingsverband onderwijsaanbod hebben, zo passend mogelijk en zo dicht mogelijk bij huis. Passend kan voor sommige kinderen speciaal onderwijs betekenen, voor de meeste kinderen is dat een reguliere school. Verder is het onze uitdaging om geen één kind thuis te laten zitten, maar wij weten ook: er zijn kinderen waar ons systeem op een bepaald moment even geen oplossing voor heeft." In die gevallen gaat het SWV met de betrokken gemeenten (jeugdzorg) aan de slag om een passend arrangement in te richten voor een kind met een complexe zorg- en ondersteuningsvraag.

SWV Helmond-Peelland PO houdt de vinger aan de pols in de regio en signaleert trends. Wissink: "We zijn ambitieus en we werken er hard aan om meer kinderen in het regulier basisonderwijs op te vangen.

Passend onderwijs en de pabo

Desondanks hebben we nog steeds een behoorlijke groep kinderen die aangewezen zijn op speciaal onderwijs. De gedragscomponent speelt daarbij een grote rol: we komen nogal wat hechtingsproblematiek tegen. De vraag is dan: zijn we hier voldoende op ingericht, hebben we voldoende deskundigheid op scholen? Het is mede onze taak om het ondersteuningsaanbod te monitoren. Waar komen we in tekort of wat dient specifieke aandacht te krijgen? We organiseren dan bijvoorbeeld een bijeenkomst rond hechtingsproblematiek, waarbij we deskundigen uitnodigen."

“PASSEND ONDERWIJS KAN ALLEEN MAAR SLAGEN ALS PROFESSIONALS OVER COMPETENTIES BESCHIKKEN DIE ZE GERICHT KUNNEN INZETTEN OP DE SPECIFIEKE ONTWIKKELING VAN KINDEREN.”

Hoe moet de pabo haar studenten voorbereiden op hun rol in passend onderwijs? Wissink: "Van belang is dat de opleiding inspeelt op de ontwikkeling dat steeds meer kinderen met speciale ontwikkelingsvragen op reguliere scholen opgevangen gaan worden. Passend onderwijs kan alleen maar slagen als professionals over competenties beschikken die ze gericht kunnen inzetten op de specifieke ontwikkeling van kinderen. Hierbij moeten ze ook rekening houden met de context waarin kinderen zich ontwikkelen.

Een school in een achterstandssituatie vraagt andere dingen van een leraar dan een school in een rijkere omgeving.”

Wil van Venrooij, docent Onderwijskunde, beschrijft het aanbod op De Kempel. In de eerste twee leerjaren van de reguliere pabo komen basiselementen van passend onderwijs aan bod. In het derde en vierde jaar volgt de verdieping, waarbij rekening wordt gehouden met verschillen tussen kinderen, niveaus en leerstijlen, maar ook tussen pedagogische en didactische onderwijs- en ondersteuningsbehoeftes. Binnen de vierdejaars studieroute Special Needs is er aandacht voor de niveaus van ondersteuning en passende schoolprofielen. Studenten ontwerpen een product passend onderwijs, waarbij zij rekening houden met specifieke onderwijsbehoeftes van kinderen.

Na vier jaar pabo hebben de studenten zich ontwikkeld tot startbekwame leerkrachten. “Na de opleiding stopt het leren niet”, geeft Van Venrooij aan. “De opgedane praktijkervaringen roepen nieuwe vragen op over hoe met de grote diversiteit van kinderen om te gaan.

Veel jonge leerkrachten gaan dan ook aan de slag met professionalisering.” Voor wie zich na de opleiding wil verdiepen in passend onderwijs, biedt De Kempel de post-hbo-opleiding ‘de Gedragsspecialist’ of de nieuwe hbo-master ‘Passend Meesterschap’ aan.

Verantwoordelijkheden afbakenen

Een belangrijke leerkrachtcompetentie van passend onderwijs is ook verantwoordelijkheden kunnen afbakenen, constateert Wissink. “Door de invoering van passend onderwijs en de ingrijpende verandering van de jeugdzorg zien we situaties waarin leerkrachten zich noodgedwongen, of door teveel verantwoordelijkheid te nemen, begeven op het gebied van de zorg. Je moet als professional je pedagogisch didactische taak doen en daarnaast op de juiste wijze afstemmen met jeugdzorg en het systeem.”

“DOOR HET AANBOD IN DE OPLEIDING EN DE NASCHOLING GOED OP ELKAAR AF TE STEMMEN, REALISEREN WE EEN DOORGAANDE LEERLIJN VOOR PASSEND ONDERWIJS.”

Zowel Wissink als Van Venrooij sparren in de toekomst graag inhoudelijk verder. Van Venrooij: “Professionalisering is enorm belangrijk. Door het aanbod in de opleiding en de nascholing goed op elkaar af te stemmen, realiseren we een doorgaande leerlijn voor passend onderwijs.” Wissink: “Er zijn allerlei zinvolle onderzoeksvragen te definiëren in relatie tot passend onderwijs. Denk aan ouderbetrokkenheid of de samenwerking met jeugdzorg. Een dwarsdoorsnede maken van de toelaatbaarheidsverklaringen zou ook een mooi onderzoek zijn, dan gaat het om de verwijzingen naar speciaal onderwijs en speciale basisscholen. Wat zit daar voor problematiek achter en wat betekent dat? Het mooie in dit samenwerkingsverband is dat er echt met elkaar nagedacht wordt over hoe we ons kunnen verbeteren. Met één doel: het belang van het kind.”